

ת פ א ר ת ר א ד ז י ן

יוצא לאור על ידי מרכז מוסדות חסידי ראדזין
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ב"ה גיליון פרשת במדבר תשפ"ד

פניני תורה מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א

וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי.. שָׂאוּ אֶת-רֹאשׁ כָּל-עֵדֶת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל..

יש להבין, מפני מה מדגישה התורה את העובדה שמניין בני ישראל נערך
'במדבר סיני?' וכי מה עניין 'מקום' המניין לעצם עריכתו?
ויש לומר: הדבר בא כדי להדגיש את חיבתם של בני ישראל כלפי השם יתברך,
ואת חשיבותם העצמית בעיניו.

שכן מדרך מניין אוכלוסין, שהינו נערך בהיותו העם מצוי בתנאי יישוב רגילים,
אז ישנה חשיבות מעשית במניין האוכלוסייה למטרות תועלתיות מוגדרות,
כגון לתכלית גביית מיסים וארנונות או לסיפוק צורכי האוכלוסייה, וכל כיוצא
בזה. אולם מה טעם בלמנות אוכלוסייה בשעה שמצויה היא בלב מדבר ונתונה
באזור שמם ובלתי מיושב, כשצרכיה מסופקים באופן שוטף מידי שמים
באמצעות "מן" ו"באר" והינה מגוננת בתדירות בהיקף "ענני הכבוד" מכל צד?

אלא שעיקר זה הוא נכון, באם המפקד נערך לשם סיפוק צרכיה של
האוכלוסייה גרידא או למטרת התגוננות בפני אויב, כדרך כל מניין שנערך
בקרב האוכלוסייה. אכן במניין שנערך בקרב בני ישראל, לא זוהי סיבת המפקד,
אלא הסיבה הינה הדגשת חשיבות בני ישראל מצד עצמם! כדרך 'בעל האוצר'
שהינו מונה אוצרו בכל שעה, מתוך חיבתו הגלויה לאוצר המנוצר שבידו.
הלכך מדגישה התורה זה הדבר, בציינה שמנין ישראל נערך בהיותם מצויים
במדבר סיני – כשבכך מודגש צד החשיבות שבעצם עריכת מניינם, כאמור.

¹ השוו דברי רש"י: "מתוך חיבתו לפניו מונה אותם כל שעה, כשיצאו ממצרים מנאן, וכשנפלו בעגל מנאן לידי מניין הנתורים, כשבא להשרות שכינתו עליהם מנאם, באחד בניסן הוקם המשכן, ובאחד באייר מנאם", ע"כ.

לקט אמרים

מספרי רבותינו הקדושים זי"ע מאיזביצא ראדזין

וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי...²

"וַיְדַבֵּר ה'... בְּמִדְבַר סִינַי" – משל לנשיא שנכנס למדינה, ראו אותו בני המדינה וברחו, נכנס לשנייה, וברחו מפניו. בא לעיר חֲרָבָה, קידמו אותו, והיו מקלסים לפניו. אמר הנשיא: 'זו העיר טובה היא מכל המדינות – כאן אני בֹּנֶה פֶס נְאֻה, כאן אני דר'!

"כך, כשבא הקדוש ברוך הוא לָים, ברח מלפניו שנאמר "הים ראה וינס", בא להרים ורקדו כאילים שנאמר "ההרים רקדו כאילים". בא במדבר חֲרָבָה. אמר הקב"ה: 'בכאן אני קובע דירתני, בכאן אני נותן תורתני'!

[מדרש במדבר רבה, א]

מדרש זה וכוונתו – אומר "דרשני" כמובן.

רבנו הגדול "אורחות חיים" זי"ע, מבאר הרעיון הקדוש בדברי המדרש – באורח דלקמן:

בריאה שברא הקב"ה מן "תוהו ובוהו" בראה כמאמר הכתוב "בְּרֵאשִׁית בְּרָא... וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְהוֹ וְבוהוּ...!"³ על שום מה נברא העולם באופן כזה? אלא שסדר שאותו ייסד הבורא יתברך בעולמו כך הוא, שאין כל בריה מוכשרת לקבל שפע האלוקי, בטרם תחוש חֶסֶד ו'השתוקקות' אל שפע זה. בעת שהבריאה חשה 'חסרון' ומשתוקקת להשלמת חסרונה, או אז השם יתברך משלים לה אותו שפע, כשבתמורה לכך הבריאה מכירה טובה ומודה למי שהשלים לה חסרונה.

אף תורתנו הקדושה, שהינה יסוד הבריאה כמאמר "אִם-לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה, חֻקֹת שָׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא-שָׁמַתִּי"³ – אלמלא מרגיש אדם תשוקה אליה, אינו מסוגל לקבלה אל קרבו עד שתהפוך לחלק ממציאיותו. אדם המסתובב בתחושת סיפוק ואינו מרגיש צימאון וערגה לדברי תורה – לא יכשר ל"קבלת התורה"! רק זה שהינו מרגיש בעצמו בחינת "צִמְאֻה לְךָ נַפְשִׁי..."⁴ היינו שנפשו

² בראשית א, ב.

³ ירמיה לג, כה.

⁴ תהלים סג, ב.

חסרה דבר מה מבלי התורה, והיא כמהה להשלמתה, הוא שהקב"ה משרה שכינת כבודו עליו וממלא את נפשו בדברי תורה.

וזהו שהמדרש ממשיל את נתינת תורת ה' "במדבר", לנשיא המבקש לשום משכן כבודו בקרב יישוב בני אדם, והללו נסים מפניו. על שום מה נסים הם מלפניו? לפי שאינם חשים צורך במלך, ולא מרגישים משיכה אל משכן כבודו! רק בנאות מדבר הללו שבהן שוררת "חֲרָבָה", תנאי יובש שהכול שם חשים בכמיהה לטללי תחייה – מתקבל 'הנשיא' בברכה, ובמקום זה הינו קובע משכן כבודו בבחינת "פֹּה אֲשַׁב פִּי אֱוִיתִיהָ"⁵! היות שבני אדם הללו חשים כי המלך במסבו משלים להם חסר גדול בנפשם, והכול שמחים בכך שהוא יקבע מקומו ביניהם וישכון במחיצתם.

אף דוד המלך בשעה שהיה נרדף מלפני שאול המלך במדבר יהודה, היה מתנבא בקדשו ואומר: "אֱלֹהִים אֵלֵי אִתָּהּ אֲשַׁחֲרֶה, צִמְאָה לִךָ נַפְשִׁי.. בְּאֶרֶץ-צִיָּה וְעֵינַי בְּלֵי מַיִם"⁶! זאת על שום שדוד המלך רחוק היה באותה שעה מן לימוד התורה, אשר נמשלת כידוע למים⁷.

כך בני ישראל לאחר צאתם ממצרים, בשעה שהיו נודדים במדבר שור עד שנתקיים בהם כמאמר "וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת-יָמִים בְּמִדְבָּר וְלֹא-מָצְאוּ מַיִם"⁸ – "דורשי רשומות אמרו אין מים אלא תורה, שנאמר⁹ "הוֹי כָּל-צִמְאָ לְכוּ לַמַּיִם"¹⁰! בבואם מִרְתָּה, חשו מרירות גדולה וגברה בקרבם ההשתוקקות לתורה, וזו ניתנה להם בדמות מצוות שהצטוו במרה "שָׁם שָׁם לֹא חֵק וּמִשְׁפָּט" – שבת, פרה אדומה, ודינים¹¹! ובאלה המצוות הרוו ישראל את נפשם השוקקת. 'הקדמה' זו, היוותה עבור ישראל הכנה נחוצה ונכונה לקראת "קבלת התורה!"

[על פי "סוד ישרים", תנינא]

***

⁵ תהלים קלב, יד.

⁶ תהלים ג, ב.

⁷ ראו "זוהר חדש" על שיר השירים (דף פב ע"ב): "צִמְאָה לִךָ נַפְשִׁי כְּמֵה לִךְ בְּשָׂרִי" כמאן דצחי למשתי (=שצמא לשתות), אוף הכי אנא צחי נפשי לגבך.. "בְּאֶרֶץ-צִיָּה.. בְּלֵי-מַיִם" מאי 'בלי מים', דלית תמן נהירו דאורייתא..."!

⁸ שמות טו, כב.

⁹ ישעיה נה, א.

¹⁰ בבא קמא פב, א.

¹¹ סנהדרין נו, ב.

שָׂאוּ אֶת-רֹאשׁ כָּל-עֵדֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל... בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת, כָּל-זָכָר לְגִלְגָּלְתָּם

מה משמעות "שָׂאוּ אֶת רֹאשׁ", וכיצד מתקשר ביטוי זה למניינם של ישראל? עוד יש להבין: וכי מה תכלית 'מניין' זה שנצטווה משה רבנו לערוך בקרב בני ישראל? ובכלל, מאימתי עניין 'מספר' קובע בעם ישראל, והלוא מקרא מלא דיבר הכתוב "לֹא מִרְבָּכֶם מִכָּל-הָעַמִּים חָשַׁק ה' בְּכֶם.. כִּי אִתָּם הִמָּעֵט מִכָּל-הָעַמִּים"¹²!

מאיר רבנו הקדוש "מי השלוח":

"מניין" בני ישראל שנערך על פי ה', מטרתו להבליט ולהביא לידי ביטוי גודל חשיבות ויקרת ערכו של כל יהודי, ועד היכן נחוץ ומכריע כל פרט נפש בישראל בהנחלת "כבוד שמים" בעולם – שזהו בעצם ייעודו הנשגב של עם ישראל כמאמר הכתוב "עם-זו יִצְרָתִי לִי, תְהַלְתִּי יִסְפְּרוּ"¹³!

כיצד מסייע 'מניין בני ישראל' למטרה זו? ניתן לבאר זאת בדרך משל:

צייר אמן נודע לשם ולתהילה, גייס פעם את כישוריו הגאוניים לכבודו של המלך. מה עשה??

הרכיב הצייר ברוב אומנותו "אבן פסיפס" ענקי, בנוי מאלפי טבלאות מבהיקות של אבני שיש מסותתות מעשה ידי חרש אבן, כאשר על פני לוח השיש מתנוסס תבליט ענק ובו נראה דיוקן המלך עטוי בבגדי מלכות תכלת וחור, ראשו חבוש בנזר עטרה משובץ באבני חן ויהלומים, והמלך בהדרו יושב על כיסא מלכותו כאשר שרביט המלוכה בידו. את התבליט הענק הרכיבו על פני 'שער כבוד' שנבנה עבור המלך באופן מיוחד. והיה כל הרואה ומביט בשער הכבוד, ובתבליט הענק המקשט ומפאר אותו, אינו זז מן המקום כדי להזיז עיניו במראה הנהדר שנגלה לעיניו, בפאר ויופי שאין בדומה להם.

והנה לפתע מגיח מאי שם אדם כלשהו, והינו 'מקלף' מן התמונה אבן פסיפס אחת, למען שימושו העצמי... שומרי העיר תופסים בו כמובן, ומטילים אותו לבית המאסר, בעוון פגיעה בכבודו של המלך.

¹² דברים ז, ז.

¹³ ישעיה מג, כא.

מנסה הלה להיתמם וטוען להגנתו:

"וכי מזה עשיתי, הרי בסך הכול **אבן אחת** בלבד נטלתי מן התמונה – האם בגין כך יצא עלי קצף גדול כזה?!"

משיבים לו שוטרי המלך:

"אי לך, שוטה ופתי שכמותך! ראשית, עיקר שליחת יד בתבנית דיוקן המלך, לעוון פלילי נחשב. אך מלבד זאת, כלום לא תבין כי תמונת המלך המורכבת מאלפי אבני פסיפס, וכל אבן ממנה הינה חלק בלתי נפרד בתמונה, עד כי בלעדיה דיוקן המלך נמצא חסר וגוון מסוים הימנו נעדר?!"

הנמשל:

"עם ישראל" לפלגיו הינו מורכב כידוע מ"פסיפס" שלם ומרהיב של שבטי ישורון לגווניו, מן פרטי נפשות ומגוון של יהודים שונים לא ראי זה כראי זה – כאשר כל אחד מהם מוסיף גוון ונופך מיוחד בכתרו של מלך מלכי המלכים הקב"ה.

אי לזאת, אף שלעיתים נדמה בעינינו כי "פלוני" או "אלמוני" הריהו בלתי נחשב כביכול, אולם במבט מעמיק נוכחים אנו לראות כי כל אחד ואחד מהווה "פנינה" מיוחדת בכתרו של מלך מלכי המלכים, המוסיף נופך וזון מיוחד שמשתלב בהרמוניה מופלאה של תכשיטי הכתר, ואשר בלעדיו גוון מסוים בולט בהיעדרו מן כתרה של מלכות.

לאור האמור, ניתן להעריך נכונה את חשיבות מנייתם של בני ישראל בפרשתנו.

משמעות מניין זה איננו מן ההיבט המספרי גרידא – כי אם מן ההיבט הפרטי של כל יחיד ויחיד שבקרב עם ישראל, שלחשיבותו הסגולית אין ערוך. וכלשון רש"י על הכתוב בפרשת מתן תורה "פֶּן-יִהְיֶה אֵל-ה' לְרֵאוֹת, וְנִפְלַ מִמֶּנּוּ רֵב"¹⁴ שעל כך כותב רש"י¹⁵: "כל מה שיפול מהם ואפילו הוא יחידי, חשוב לפני רב!" עצם העובדה של היות כל יהודי נמנה בפני עצמו "כֹּל זָכָר לְגִלְגָּלְתָּם", מדגישה כאמור את מידת חשיבותו של כל יהודי ויהודי בפני עצמו, ואת עובדת היות גונו חיוני לשם השלמת 'תמונה הכוללת' של עם ישראל בעולם.

(מי השלוח)

¹⁴ שמות יט, כא.

¹⁵ על פי מכילתא.

רבנו הקדוש "בית יעקב" היה אומר:

עניין שציווה המקום ברוך הוא למנות את ישראל, אף שכלפי שמיא גלוי וידוע המניין.

המטרה ותכלית העליונה שבמניין הינה, לחזק בכך את צביונם ומצבם של כלל בני ישראל לשבטיו ולפלגיו, ולחזק את מעמדו של כל יחיד ויחיד שבתוך הכלל.

לפי שאין לך חיזוק לכלל ולפרט, כבשעה שכל קבוצה וקבוצה וכל אדם שבתוך הקבוצה, הינו מכיר היטב מקומו ומעמדו כראוי לו, כפי מהותו ושורשו. שכן כל עוד אין האדם מכיר מקומו הראוי, חי הינו באווירה של יראה וחשש שמא מתוך אי ידיעתו עשוי הינו להעפיל למעלה שאינה מתאימה לפי מדרגתו, או שיהא נכנס מבלי מתכוון לתחום חברו, דבר שעשוי לגרום לנישולו ממעמדו שרכש לעצמו בדי עמל ויגיעה, ואז יהא כל יגיעו ועבודתו עולה לריק חלילה! מכיוון שלא הגיע אל תכלית הנרצה הימנו ולכלל ייעודו הנכון.

מה שאין כן בשעה שכל קבוצה וכל אדם שבתוך הקבוצה הינו מודע אל מקומו הראוי, אל שייכותו הפנימית ואל "משבצת" המתאימה לו – אזי שוכן כל אחד לבטח על מקומו בבחינת "אִישׁ עַל־מְחִנֵּהוּ וְאִישׁ עַל־דָּגְלוֹ"¹⁶, תוך מודעות גמורה למטרתו הייחודית, לטוב לו כל הימים. דבר זה מהווה חיזוק לקדושה באופן שלא ישוער, כיתד בל תימוט.

זוהי אפוא מגמת מניין בני ישראל לצבאם ולפקודיהם, כל שבט ושבט כפי מקומו וכל יחיד ויחיד שנמנה על שורות שבטו "לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אָבְתָם"!

(בית יעקב)

*

**שָׂאוּ אֶת־רֹאשׁ כָּל־עֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל... כָּל־זָכָר לְגִלְגָּלְתָּם...
וְאֶתְכֶם יְהִיוּ אִישׁ אִישׁ לְמִטָּה... (א, ד)**

"וְאֶתְכֶם יְהִיוּ אִישׁ אִישׁ לְמִטָּה". כשתפקדו אותם, יהיה עמכם נשיא כל שבט ושבט. (רש"י)

לשם מה זקוקים היו במהלך מניין כל איש ישראל, לנוכחותו של 'נשיא השבט'??

¹⁶ להלן א, נב.

מאיר בזאת מרן בעל "מי השלוח":

"מניין" שלפנינו נועד להעניק כמין 'גושפנקא' לכל אחד ואחד בישראל, שמקורו טהור והינו מעוגן בקדושת עם ישראל הנצחית – חרף אופיו הייחודי שמאפיין אותו בקרב כלל בני ישראל.

שהרי כבר חכמינו ז"ל טרחו לציין לנו כי דעותיהן של ישראל שונות בתכלית זו מזו באומרים "כשם שפרצופיהן אינן שווים זה לזה, כך דעותיהן אינן שוות זו לזו"¹⁷! מהי בעצם מטרת ותכלית שינוי וגיוון זה שבדעותיהן של הבריות??

דבר זה – אומר מרן – נועד להדגיש בפני כולנו עובדת יסוד, שלכל נפש ונפש מעניק השם יתברך "טובה" ו"חיים" משל עצמו וכוחות בפני עצמם, למען יוכל כל איש ואיש לַמְצוֹת דרכם את מידתו וסגולות הנפש שבו, ובזאת תיוחד עבודתו ותרומתו למען ריבוי "כבוד שמים" בעולם, כל אחד כפי אופיו המיוחד. בדרך זו ימצא כל אחד במקומו הראוי לו ביחוד, וכוחות נפשו ימצאו ביטויי הולם כל איש כפי מה שהוא אדם.

על שום זאת משתמש הכתוב בלשון "נשיאת ראש" בשעה שיצווה אודות מניין בני ישראל. לפי שבמניין זה באים לידי ביטוי מיטב כוחותיו וסגולות נפשו של כל יחיד ויחיד, ויש בכך משום 'נשיאות' ראש לכל נפש יהודי, כאשר כל פרט עומד איתן ויציב על מקומו השייך אליו ביחוד.

וזהו שמוליד את הצורך בנוכחות 'נשיא' השבט במהלך 'מניין' זה. שהרי אין לך כמו 'הנשיא' העומד בראש השבט, אשר בקי ומתמצא ברזי הפרטים הנמנים על שבטו, והינו מכיר הליכותיהם ומסוגל בבינתו להעניק 'גושפנקא' למקומו של כל פרט שביניהם. שכן בקרב כל שבט ושבט קיימות משבצות שונות, ויש צורך בשיבוץ כל יחיד על מקומו הראוי, ואלו בהעדר שיבוץ כזה, לא הפרט בלבד שבשבט לוקה, אלא כלל השבט הינו טובל ולוקה בשל חָסֵר זה.

משל למה הדבר דומה?

לאדם שנטע פרדס נאה העשוי נטיעות וערוגות מטופחות, ערוך לפי סדר מסודר. והנה, באם יחליף בעל הפרדס ערוגה אחת או נטיעה אחת אשר תינטע שלא כסדרה – יוכר הדבר תיכף במראה הכללי, כאשר משהו בפרדס נראה כבלתי מתאים ונכון.

¹⁷ ראו ברכות נח, א.

כן הדבר בגן ישראל המכונה "נֶצֶר מִטְעֵי"¹⁸ – בהעדר גוון כלשהו הימנו נראה הגן כולו מחוסר שלימות. שלימות הכלל תלויה אפוא ב'שלימות הפרט', ושלימות כל פרט ופרט נושא בסופו של דבר ראשם של כל בני ישראל.

(מי השלוח)

*

וְזֹאת עָשׂוּ לָהֶם וְחִיוּ וְלֹא יָמָתוּ בְּגִשְׁתָּם אֶת־הַקֹּדֶשׁ הַקְּדָשִׁים, אֶהְרֶן וּבְנָיו יָבֹאוּ.. וְלֹא־יָבֹאוּ לְרֵאוֹת פְּבַלֵּעַ אֶת־הַקֹּדֶשׁ וְיָמָתוּ (ד),

(יט-כ)

אומר על כך רבנו "בית יעקב":

חס וחלילה לנו לחשוב שיהא בארון הקודש כוח כלשהו הנוגד את החיים בעולם! שהרי ממנו כידוע מקור חיים ובאורו נראה אור.

אלא שתפקיד האדם בעולם הינו 'עבודה', דהיינו: עבודה לאלוקים בשמירת התורה שהיא בבחינת "לְעִבְדָּהּ וּלְשִׁמְרָהּ"¹⁹. והרי לשם כך ברא הקב"ה בעולמו הסתרים שונים, למען תהא משימת האדם לבקוע ולגלות הסתרים הללו באמצעות עבודתו בקודש, שזהו עיקר תפקיד האדם בחייו עלי אדמות. מעתה, אילו היו בני הלוויים חוזים בפני הקודש בגילוי, הרי היו אז נשלמים בנפשותיהם בבת אחת, ולא היה נשאר להם אפוא כל תפקיד בחיים חיותם בעולם הזה, מאחר שכבר טעמו טעם השלימות מבלי כל 'עבודה'!!

אי לכך תצווה התורה, שבטרם יקרבו בני קהת לשאת במשא הקודש במשכן, יכוסו הארון ובדיו וכן שאר כלי הקודש בפרוכת המסך ובמכסה עור תחש לבל ייראו לעין חוצה, כשבכך יובטח להם חייהם ויחיו בעבודתם ולא ימותו לאלתר!

וזהו שאומר הכתוב "וְזֹאת עָשׂוּ לָהֶם וְחִיוּ וְלֹא יָמָתוּ.. אֶהְרֶן וּבְנָיו יָבֹאוּ וְשָׂמוּ אוֹתָם אִישׁ אִישׁ עַל־עִבְדָּתוֹ וְאֶל־מִשְׁאוֹ" – ואז ממילא "לֹא יָבֹאוּ לְרֵאוֹת פְּבַלֵּעַ אֶת־הַקֹּדֶשׁ וְיָמָתוּ" חלילה.

(בית יעקב 'הכולל', פרשת נשא; בית יעקב שמות, פרשת תרומה, עניין מ"ב)

ש ב ת ש ל ו ם ו מ ב ו ר ך !

¹⁸ ישעיה סג, כא.

¹⁹ בראשית ב, טו. וכמאמר 'זוהר הקדוש' (שם) 'לעבדה' - זו מצוות עשה, 'ולשמרה' - זו מצוות לא תעשה.